

численности местных безработных и прибывших иммигрантов с использованием уровня национальной безработицы и величины ротации рабочей силы.

Ключевые слова: международная миграция, социально-экономические последствия, численность мигрантов, численность местных безработных.

РЕЗЮМЕ

У статті розглянуті соціально-економічні наслідки міжнародних міграційних потоків. Розкриті їхні переваги й недоліки. Запропоновані методичні підходи для розрахунків чисельності місцевих безробітних і прибулих іммігрантів з використанням рівня національного безробіття й величини ротатії робочої сили.

Ключові слова: міжнародна міграція, соціально-економічні наслідки, чисельність мігрантів, чисельність місцевих безробітних.

SUMMARY

The article deals with socio-economic consequences of international migration flows. Disclosed their advantages and disadvantages. Methodical approaches to calculate the number of local unemployed people and immigrants who arrived with the level of national unemployment rate and magnitude of rotation of the workforce.

Keywords: international migration, socio-economic impacts, the number of migrants, number of local unemployed.

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ ТУРЕЧЧИНИ: ІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Кольчева Л.Л., здобувач ступеню кандидата наук державного управління, помічник заступника голови Одеської обласної державної адміністрації

У продовж століть конфігурація Європи, її геостратегічні та культурні кордони змінюються, що є своєрідним орієнтиром для всього світу. Сьогодні характер трансформацій всієї світової системи хоча і слабкіший, ніж раніше, але все ж таки органічно пов'язаний з процесами, що відбуваються в Євросоюзі.

Економічно обумовлена ідея створення ЄС, а пізніше курс на його різке розширення на схід стали викликом для самої ідеї об'єднаної Європи як цивілізаційного феномену. Для країн, які змогли скористатися цією можливістю, курс на зближення з ЄС став джерелом нових можливостей влитися в світовий мейнстрім, але при цьому поставив їх віч-на-віч з новими викликами: пристосування до політичної системи, соціокультурної ситуації.

«Життя як всередині Євросоюзу, так і поза його кордонами швидко змінюється. Він повинен визначитися, як самому пристосуватися, розвиватися та змінюватися. Розширення ЄС є зворотнім моментом для Європи, можливістю, якою вона повинна скористатися заради своєї ж безпеки, своєї економіки, своєї культури та свого статусу у світі...» [1, с. 28].

Момент вступу нових країн-членів – нехай навіть з багатьма обмовками і обмеженнями - означає, що вони користуються політичним визнанням, яке має для них абсолютно визначений, вельми глибокий сенс. Вони отримують формальне підтвердження того, що володіють на сьогоднішній день високим рівнем політичної, економічної і загально цивілізаційної зрілості, розвиненості і стабільності.

Протягом всього періоду напередодні вступу прибутки старих країн-членів ЄС від контактів з кандидатами перевищували витрати, але після формалізації членства співвідношення витрат і прибутків змінюється в гіршу для них сторону. З кожною новою країною-членом змінюється співвідношення представників країн ЄС в Європейському парламенті. Цілком логічно, що старі країни-члени, усвідомлюючи цей аспект, не дуже поспішають із згодою на розширення Європейського Союзу.

Доречно було б в цьому контексті розглянути історію довгого шляху Туреччини до ЄС. Чому вибір пав саме на Туреччину? Звичайно, це не випадково, тому що Туреччина більше ніж 40 років має тісні зв'язки з Європейським економічним простором, а пізніше з Європейським Союзом. Але є принципова особливість, яка відрізняє цю країну від інших те, що це велика східна мусульманська країна, яка вже багато років є асоційованим членом ЄС, але досить не є повноправним членом Євроклубу.

Але ж, перш за все, звернемося до праці відомого американського політолога Семюеля Хантінгтона «Зіткнення цивілізацій», де він говорить про те, що зараз набагато доречніше групувати країни, ґрунтуючись при цьому не на їх політичних або економічних системах, орієнтуючись не на рівень економічного розвитку, а виходячи з культурних і цивілізаційних критеріїв [2].

Так, до великих цивілізацій Хантінгтон відносить: «...західну, конфуціанську, японську, ісламську, індуську, православно-слов'янську, латиноамериканську і, можливо, африканську цивілізації» [2, с.43]. Кордони між ними рідко бувають чіткими, але вони реальні. Цивілізації динамічні: вони перебувають на етапах підйому і занепаду, вони розпадаються і зливаються.

Цивілізації несхожі по своїй історії, мові, культурі, традиціям і, що найважливіше – релігії. Люди різних цивілізацій по-різному дивляться на стосунки між Богом та людиною, індивідом та групою, громадянином та державою, батьками та дітьми, чоловіком та дружиною, мають різні уявлення про співвідносну значущість прав та обов'язків, свободи та примусу. Ці відмінності склалися століттями, вони не зникнуть в найближчому майбутньому. Вони більш фундаментальні, ніж відмінності між політичними ідеологіями і політичними режимами, економічними системами та економічними ситуаціями [2].

Згадаємо, на основі чого сформувався ЄС? Стосовно цього питання доречно процитувати Преамбулу Маастріхського договору, з якого починався ЄС: «...підтверджуючи знов вищий пріоритет, що додається привілейованим відносинам між Європейським співтовариством, його державами-членами і державами-членами Європейської асоціації вільної торгівлі, які ґрунтуються на близькості, глибоко закладених загальних цінностях і європейській ідентичності...» [3].

Європейська ідентичність повинна ґрунтуватися на загальному минулому, з упором на культурну однорідність, загальне економічне життя і загальні цілі соціальної політики. У результаті повинне з'явитися нове відчуття приналежності до єдиного цілого, яке б домінувало над відчуттям приналежності до окремої держави [4, с.5].

Європа – перш за все культурно-історична і цивілізаційна спільнота. Найважливішими її передумовами і складовими є спільність витоків, долі і спадщини.«...Європа це не тільки цивілізація, - виникаючи як єдина Європа, вона також є способом життя, життєвим рівнем і устроєм спільних демократичних процедур, не обтяжених етнічними і територіальними конфліктами» [5, с.81].

Повернемося до розгляду Туреччини, її характеристик та потенціалу для того, щоб об'єктивно оцінити шанси цієї країни стати членом ЄС. До переваг у економічному плані належить швидке зростання після лібералізації економіки. Динамічно розвивається приватний сектор економіки. Сільське господарство майже повністю забезпечує країну продовольством. Конкурентноздатні галузями залишаються: текстильна, автомобільна, хімічна, будівельна та туристична. Утворено Митний союз з ЄС.

Слабкі сторонами економіки Туреччини є державна бюрократія, стабільно висока інфляція (у 2004р. – 54,4%), ненадійний суспільний фінансовий сектор, нерівномірна приватизація, слабкий банківський сектор, впливова організована злочинність, дорогі військові операції проти курдів [6].

У своїй зовнішній політиці Туреччина характеризується багатовекторністю, але при цьому найбільш пріоритетним напрямком є західна орієнтація. Таким чином, 12 вересня 1963 року Туреччина, що на той час вже понад 10 років перебувала у складі НАТО (з 1952 року), підписує з Європейським Економічним Товариством (ЄЕТ) Угоду про асоціацію. В преамбулі цього міжнародного договору записано, зокрема, що угода «полегшить приєднання Туреччини до Спільноти в майбутньому» [7, с.5].

Але попри такий багатообіцяючий та ранній старт на той час ЄЕТ складалася лише з шести держав-засновниць), шлях Туреччини до дверей об'єднаної Європи розтягнувся на десятиліття. Тільки 1987 року ця євразійська держава наважилася подати офіційне клопотання про вступ, а вже три роки по тому стала другою після Марокко країною, якій ЄЕТ офіційно відмовила надати статус країни-кандидата. Проте, якщо для Марокко відмова була остаточною й безповоротною, то у випадку з Туреччиною відмова мала умовний характер.

У 1995 році Євросоюз в своїх рамках ініціює створення міжнародної організації, яка має назву Євро-Середземноморська асоціація співпраці. Одна з основних цілей організації – створення зони вільної торгівлі в Середземномор'ї.

У Асоціацію входять всі члени Євросоюзу, низка середземноморських країн Північної Африки і Азії (у тому числі Ізраїль, Йорданія, Єгипет, Туреччина, Сирія і Ліван), а також Румунія, Болгарія і Хорватія. Очевидно, що ця асоціація створена як альтернатива для часткового інтегрування країн Середземномор'я в економічні відносини з ЄС, тобто певний метод співпраці без прийняття нових членів. Пропозиція своєї компенсації Туреччині членства в ЄС.

Через дев'ять років в грудні 1999-го Європейська Рада переглянула свою позицію щодо Туреччини, надавши їй довгоочікуваний статус країни-кандидата. А ще через п'ять років, у грудні 2004 р., Рада на підставі відповідної рекомендації Єврокомісії визначилася із датою початку переговорів з Туреччиною про вступ до ЄС. Саме тоді було вперше названо 3 жовтня 2005 року як точку відліку нового етапу у взаєминах Брюсселя й Анкари. Однак намічені переговори про вступ Туреччини до ЄС було заморожено у грудні 2006 року в наслідок того, що учасники наради досягли єдності у думках про призупинення переговорів. Було також погоджено, що протягом найближчих трьох років переговорний процес буде підлягати щорічній перевірці у питаннях відповідності Копенгагенських критеріїв вступу до ЄС.

«Офіційні речники Спільноти виступили із застереженнями щодо строків перемовин (триватимуть щонайменше до 2014 року, тобто до тих пір поки не наберуть чинності багаторічні фінансові рамки Євросоюзу, що діятимуть від 2014 року), а також щодо відсутності гарантій їх (тобто переговорів) позитивного завершення» [8, с.5]. Іншими словами, Брюссель не хоче відмовлятися від узятих раніше зобов'язань щодо Анкари і водночас усвідомлює, що вступ Туреччини до Союзу загрожує не лише його ефективному функціонуванню, а й ставить під загрозу його існування.

У 2008 році у Парижі було оголошено про створення нової організації для розвитку співпраці між Європейським союзом і середземноморськими державами «Союз для Середземномор'я» (СДС). Нова організація вже на момент створення має близько ста конкретних проєктів, пов'язаних із забрудненням Середземного моря, продовольчою кризою, браком питної води, врегулюванням проблем з нелегальною міграцією в країни ЄС і тому подібне. Членами Союзу стали всі держави Євросоюзу і країни Середземномор'я, а саме: Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Марокко, Мавританія, Сирія, Туніс, Туреччина, Албанія, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Чорногорія та Монако. На правах повноправного члена також бере участь Палестинська автономія, а для Лівії зарезервований особливий статус запрошеного члена.

Треба зазначити, що ідея створення СДС виглядає вельми цікавою. По-перше, нова організація успішно заміщає вже згадану Євро-Середземноморську асоціацію співпраці, а по-друге, знижує гостроту питання про прийняття до Євросоюзу Туреччини. Таким чином, Туреччина не ставши формально членом об'єднаної Європи, дістає доступ до багатьох механізмів Євросоюзу.

Слід зазначити, що ідея створення СДС, можливо, була ініційована проблемою вступу Туреччини до Євросоюзу. Справа у тому, що одна з перших заяв з цього питання Ніколя Саркозі зробив ще в лютому 2007 року, коли був ще тільки кандидатом в президенти Франції: «Туреччина – велика середземноморська країна, разом з якою середземноморська Європа могла б просунути до союзу. Це загальне прагнення я хочу запропонувати Туреччині» [9, с.4].

СДС може стати своєрідним мостом між розвиненими країнами Європи і державами південного узбережжя Середземного моря – це ще одна важлива деталь, багато хто з яких випробовує гостру необхідність в сучасних технологіях. Не треба забувати і про те, що це об'єднання двох берегів Середземномор'я означає випробування об'єднання двох полярних цивілізацій, двох різних культур та релігій: як іслам і християнство.

Отже, Туреччина витратила понад 40 років на подолання першого – попереднього етапу приєднання до ЄС (від відкриття європейської перспективи до початку переговорів про вступ). Водночас буде помилковим стверджувати, що більше ніж 40 років «передкандидатства» – час, змарнований для Туреччини. Радше, навпаки: за ці десятиліття Туреччина радикально змінилася. Окрім комфортних готелів на березі Середземного моря, респектабельних бізнес-центрів у Стамбулі та Анкарі, слід відзначити успіхи в боротьбі з корупцією, серйозні західні інвестиції в економіку країни, «європеїзацію» правової системи і, як наслідок, – реальне лідерство у Чорноморському регіоні та на Близькому Сході. На додаток до цих загальних успіхів, Анкара за передкандидатський період реалізувала з ЄС зону вільної торгівлі та митний союз щодо промислових товарів. Такою глибокою економічною інтеграцією з Євросоюзом можуть похвалитися хіба що держави, що входять до Європейського економічного простору (Норвегія, Ісландія, Ліхтенштейн, Швейцарія), чи «європейські малюки» – Андорра та Сан-Марино. «Відповідно до одностайного рішення всіх країн ЄС, 2005 року розпочались переговори про вступ Туреччини до Союзу, але це стало можливим завдяки здійсненим країною істотних демократичних реформ і її зобов'язанням щодо продовження їх» [10, с.17].

Позиція прихильників вступу Туреччини до ЄС мотивується здебільшого тим, що їм видається можливим укорінити в Європі «сучасний» поміркований демократичний іслам турецького типу, орієнтований на європейські цінності та збереження прав людини. Таким чином, мається на меті

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

створити показовий приклад протипаги радикальному ісламу з надією на подальшу його трансформацію в «демократичний» європейський [11, с.4].

Але туркам добре відомо, які пристрасті розпалює в Європі питання про вступ їхньої країни до ЄС. Деякі лідери ЄС стверджують, що вступ Туреччини викличе хвилю міграції й негативно позначиться на європейській економіці. Інші просто вважають, що мусульманській країні немає місця в Європі.

Жодне з цих заперечень не видається переконливим. Туреччина та ЄС мають тривалий досвід розв'язання спільних проблем і досягнення взаємовигідних результатів. За умов правильного керування міграція може збагатити культурне різноманіття Європи та задовольнити потреби ринку праці, з огляду на падіння рівня народжуваності в ЄС та старіння його населення. Імігранти прибувають до ЄС здебільшого тому, що Європа має потребу в них.

Водночас відмовити Туреччині в європейському майбутньому на релігійних підставах – все одно, що відмовитися від існуючого розмаїття в Європейському Союзі. Демократія з точки зору поглядів на культуру – це не приналежність певних релігій.

Прийняття країни, що поділяє європейські демократичні цінності, повагу до прав людини і прихильність принципу верховенства закону, незалежно від етнічної приналежності або релігії, стане позитивним сигналом для мусульманського світу [12]. Це послабить зростаючу напруженість між християнством та ісламом, яку підігриває міжнародний тероризм.

А втім, перешкоди для реалізації європейських амбіцій Анкари не лише у настроях громадян ЄС. В разі приєднання Туреччини Європейський союз буде мати спільні кордони і з Сирією, Іраком, Іраном, Вірменією та Грузією, тобто з кризисними регіонами. Крім того, Туреччина стала б країною ЄС з найбільшою чисельністю населення. І це не єдиний вузол проблем, що мають розв'язати Брюссель з Анкарою під час переговорів про вступ. З таблиці 1. можна зробити висновок, якщо населення Туреччини й надалі зростатиме нинішніми темпами, вже до 2020 року вона стане численнішою за будь-яку країну Євросоюзу.

Таблиця 1.

Населення Франції, Великобританії, Німеччини і Туреччини в 2000-2030 рр.,

млн. чоловік

Країна	2000р.	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2020 р.	2025 р.	2030 р.
Великобританія	58,7	59,6	60,4	61,3	62,3	63,3	64,2
Франція	59,3	60,7	61,9	62,8	63,6	64,2	64,6
Німеччина	82,3	82,6	82,6	82,5	82,3	82,0	81,5
Туреччина	68,3	73,3	78,0	82,2	85,7	89,0	91,9

А це означає, що за умови збереження сучасного принципу розподілу голосів в інституціях ЄС, Туреччина, вступивши до Спільноти, одразу стане її найвпливовішим і водночас найбіднішим членом. Наймовірно, щоб така перспектива була прийнятною не лише для сучасних лідерів Європейського Союзу, а й для решти його членів.

Одним із головних аргументів, якими оперують противники вступу Туреччини до ЄС, є економічна сторона проблеми. На їхню думку, ЄС просто буде не в змозі оплатити таке злиття, оскільки Туреччина одна потребує стільки ж коштів, скільки всі десять країн, що вступили до ЄС 1 травня 2004 року. Рівень турецької економіки далекий від європейського. Туреччина продовжує залишатися небагатою країною з великим розривом у рівні життя між жителями великих міст та селянами, що живуть фактично за середньовічними стандартами.

У сільському господарстві Туреччини зайнято 36% працездатного населення країни (тобто 8 млн. осіб), але яке на сьогодні продукує тільки 12% національного ВВП [8]. Тим часом в усьому Європейському Союзі у сфері сільськогосподарського виробництва зайнято лише 6,5 млн. осіб, тобто майже на 20% менше, ніж у самій Туреччині.

З таблиці 2. видно тенденцію приросту ВВП, населення та території країн в процесі розширення ЄС.

Таблиця 2.

**Приріст території, населення і ВВП Європейського Союзу в процесі його розширень
(у % до попереднього складу)**

Зростання числа членів	Рік	Приріст території	Приріст населення	Приріст номінального ВВП
3 6 до 9 членів (Ірландія, Великобританія, Данія)	1973	31	32	29
3 9 до 12 членів (Греція, Іспанія, Португалія)	1981, 1986	48	22	15
3 12 до 15 членів (Швеція, Фінляндія, Австрія)	1995	37	7	8
3 15 до 25 членів (Угорщина, Кіпр, Латвія, Литва, Мальта, Польща, Словаччина, Словенія, Чехія, Естонія)	2004	23	20	4
3 25 до 27 членів (Румунія, Болгарія)	2007	9	7	1
Туреччина	?	18	15	3

За такої структури національної економіки та за умови збереження сучасних засад спільної сільськогосподарської політики ЄС, Брюссель, у разі вступу Туреччини до Союзу, витратитиме на датування її аграрного сектора 11,3 млрд. євро щорічно. Це перевищує суму аналогічних витрат на підтримку сільськогосподарського виробництва в десяти державах, які приєдналися до Євросоюзу минулого року, разом узятих. Важко уявити, що держави-члени ЄС із розвинутим аграрним виробництвом, як-то Франція, Іспанія, Італія, Греція чи та ж таки Польща, будуть у захваті, коли майже чверть усіх видатків на сільське господарство споживатимуть турецькі аграрії. Воднораз радикальне скорочення зайнятості в агропромисловому комплексі Туреччини до прийняттого рівня у 2 – 2,5 млн. осіб спровокує в країні справжню соціальну .

Однак найбільш гострим на сьогоднішній день залишається питання релігії та культури Туреччини. Нагадаємо, що Європейський Союз – світське об'єднання, членство в якому не обумовлено певною конфесійною приналежністю, наприклад християнською. Але у свідомості європейців ідентичність, що склалася історично, є оплотом саме християнської цивілізації.

Таким чином, на передній план виходить зовсім не різниця в релігії. Як свідчать результати дослідження, для 60% європейців релігійний аспект не важливий при вступі країни в ЄС. Швидше за все, при цьому йдеться про культуру і ідентичність: для 74% Туреччина просто не є "європейською державою". Приблизно стільки ж опитаних вважають, що існує надто багато культурних відмінностей, в середньому в ЄС так вважає близько 54% респондентів [8, с.5].

Лише 5% австрійців підтримують ідею про вступ Туреччини в ЄС. Очевидна сильна тенденція на зниження, оскільки в 2002 році це були ще 32%. До того ж респонденти упевнені в своїх відповідях – кількість тих, хто не упевнений в своєму відношенні до цього питання, складає лише 7%. Для порівняння: у Швеції 46% позитивно відносяться до вступу Туреччини в ЄС, у відомій своїм скептичним відношенням до розширення Франції – 22%. Навіть у Кіпрській республіці, давньому залятому ворогу Туреччини, зі вступом країни в ЄС згодні 19% респондентів. 56 % французів заявляють, що вони проти вступу Туреччини до ЄС саме з принципових міркувань [13, с.12].

Увага до Туреччини як важливого гравця на міжнародній арені цілком зрозуміла, якщо брати до уваги, що це світська мусульманська держава, яка змогла органічно поєднати в собі західну та східну цивілізацію, стати мостом між Заходом та Сходом, забезпечити сталий політичний та економічний розвиток. Важливість Туреччини диктується не лише її географічним положенням, а й тим, що вона демократична та світська держава, єдина країна, приклад якої заперечує тезу про зіткнення цивілізацій.

Тим не менш, на сучасному етапі ініціатива вступу Туреччини у Європейський Союз залишається головною ціллю зовнішньої політики, зі впевненістю можна припустити, що у найближчому майбутньому, турецьке керівництво буде слідувати саме прозахідній політиці. Тим більше, що у самій республіці ця ініціатива підтримується повністю [7, с.5].

Набагато чесніше було б не заставляти Туреччину чекати, а укласти з цим важливим партнером по НАТО особливий договір про добросусідські стосунки і, таким чином, сприяти розвитку демократії в цій країні, як свого часу план Маршалла сприяв демократизації Західної Німеччини.

Такий договір про добросусідські стосунки з країною, європейською, що немає, по своїй культурі і географії, міг би послужити прикладом для встановлення добросусідських стосунків, наприклад, з Росією. З цією частково європейською, а частково неєвропейською державою.

Чому саме зараз Європа хоче бачити Туреччину в своєму товаристві? Європа не знає, що робити: як відмовити союзникові, не образивши його при цьому? Адже Туреччина з багатьох причин потрібна Заходу: і Європі, і, ще більше, Америці. Європі зараз не до захисту прав курдської меншості в Туреччині, їй не до боротьби за вплив, яка йде зараз в турецькій армії, їй не до проблем в турецьких в'язницях. Європа сьогодні не готова для того, щоб прийняти у своє товариство більше ніж 60 мільйонів мусульман і невідомо, чи буде вона взагалі колись готова до такого стратегічно важливого рішення.

Формальне розширення ЄС – це не радикальна зміна, а лише відправна точка прискорення процесів, що відбуваються з різною інтенсивністю протягом всього останнього десятиліття. Деякі з них – з позитивним знаком, інші – з негативним. Принципову проблему полягає в неминучій зміні основної моделі європейського суспільного устрою.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центрально-європейськими країнами // Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень «ЄвроРегіо Україна». – К.: «К.І.С.», 2004 – 360 с.
2. Хантінгтон С. Зіткнення цивілізацій // Поліс. – 1994. – №1. – С.33 – 48.
3. Маастріхтський договір // www.arc.iue.it
4. Куароні К. Європейська ідентичність, або Як допомогти людям відчутти себе громадянами Європи // Європа. – 2004. – №35. – С. 5.
5. Бжезінський З. Велика шахівниця. – Львів-Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. – 236 с.
6. Офіційний сайт електронної енциклопедії «Вікіпедії» //ru.wikipedia.org
7. Толкунов В. Туреччина: стратегічні вектори розвитку року Всеукраїнський загальнополітичний освітнянський щотижневик // Пресоналлюкс. – 2008. – № 3 (255). – С. 5.
8. Друзенко Г. Європейська інтеграція: рівняння на Британію та Туреччину? // Дзеркало тижня. – 2005. – № 27 (555). – С. 5.
9. [Миньков М.](#) За що будем дружить? // [Русский Базар.](#) – 2008. – №29(639). – С. 4.
10. Соболев в.г. Мусульманські общини в державах Європейського Союзу. Проблеми і перспективи. СПб: Вид-во Санкт-Петербурзького університету, 2003. – С. 34.
11. Ковтиха В. Не минуло й сорока років. Чи стане Туреччина членом ЄС? // День. – 2004. – №188. – С. 3 – 4.
12. Рен О. Переговори про вступ Туреччини ніколи не були швидкою процедурою // Євробюлетень. – 2008. – №6. – С. 17.
13. Друзенко Г. Жовте світло подальшому розширенню ЄС // Дзеркало тижня. – 2006. – № 44 (623). – С. 12.

РЕЗЮМЕ

Процес творення єдиної Європи, що триває вже більше півстоліття, став можливим лише тому, що в його основі лежать не поверхові питання економічного розвитку і гарантій безпеки, а більш глибокі – схожість світоглядних орієнтирів та установок європейських народів. Як показовий приклад впливу соціокультурного фактору на вступ до ЄС можна розглядати специфічні відносини Туреччини та Євросоюзу. Неоднозначне ставлення європейців до мусульманського Сходу безумовно впливає на співробітництво та перспективи розширення ЄС на Схід.

Ключові слова: Туреччина, Європейський союз, інтеграція, економічний розвиток, співробітництво.

РЕЗЮМЕ

Процесс создания единой Европы, который продолжается уже более полувека, стал возможным только потому, что в его основе лежат не поверхностные вопросы экономического развития и гарантий безопасности, а более глубокие – сходство мировоззренческих ориентиров и установок европейских народов. Как показательный пример влияния социокультурного фактора на вступление в ЕС можно рассматривать специфические отношения Турции и Евросоюза. Неоднозначное восприятие европейцами мусульманского мира безусловно влияет на сотрудничество и перспективы расширения ЕС на Восток.

Ключевые слова: Турция, Европейский союз, интеграция, экономическое развитие, сотрудничество.

SUMMARY

The process of creating Europe Union, which lasted for more than half a century, was only possible because it is based on not superficial issues of economic development and security guarantees, and deeper - the similarity of ideological orientations and attitudes of European nations. As a model example of the influence of sociocultural factors on entry into the EU can be considered specific relations between Turkey and the EU. An ambiguous perception of Europeans, the Muslim world certainly affects the cooperation and the prospects of EU enlargement to the East.

Keywords: Turkey, European Union, integration, economic development, collaboration.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Комісова М. М., Донецький національний університет

Постановка проблеми. В вітчизняній літературі активно дискутується питання визначення перспективних шляхів сталого розвитку ринку праці. Сучасні кризові процеси обумовлюють суттєвий вплив зайнятості на результати національної економіки. Донецька область є локомотивом економіки України, тому дослідження ринку праці регіону є актуальною проблемою, яку треба досліджувати в різних площинах історичного, соціального й політичного бачення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висновки щодо стану ринку праці України в цілому та Донецької області зокрема, можна зробити аналізуючи роботи таких вчених, як Т. Черниш, О. Власенко, С. Сардак, С. Бандур, В. Савченко та ін., а також досліджуючи матеріали Донецької обласної державної адміністрації, Донецького обласного центру зайнятості та Державного комітету статистики України.

Наразі майже зовсім не приділяється уваги до проблеми дисбалансу між попитом та пропозицією на ринку праці. Поза уваги науковців залишаються глибинні проблеми пов'язані із державним замовленням на конкретні спеціальності, відсутність збалансованої політики підготовки кадрів, яка б задовольняла потреби сучасної економіки регіону.

Мета статті. Виходячи з актуальності проблеми, виділимо такі цілі статті:

- Аналіз динаміки основних показників ринку праці Донецької області за 2007 -2010рр.;
- Відокремити особливості функціонування регіонального ринку праці;
- Проаналізувати проблему дисбалансу між попитом та пропозицією робочої сили;

Виклад основного матеріалу. Існує декілька визначень терміну ринку праці:

1. Ринок праці – це ринок попиту та пропозиції на робочу силу. Через ринок праці відбувається продаж робочої сили на певний термін.[2]

2. Ринок праці – це місце перехрещення різних соціальних та економічних інтересів та функцій [1].

3. Ринок праці(з позиції підприємства) – це шар взаємовідносин його співробітників, тобто потенційних чи фактичних робітників, але думаючих о переході на нове місце роботи в рамках фірми [3].

Безробіття – перевищення пропозиції ресурсу «праця» над попитом на цей фактор [4].

Безробіття як соціально-економічне явище пов'язане з інституціональними факторами. Відповідно до концепції Міжнародної організації праці (далі МОП), працездатними вважаються люди у віці від 15 до 70 років. Саме ці вікові рамки визначають чисельність робочої сили.

Чисельність робочої сили – це чисельність населення у віці від 15 до 70 років, що намагається реалізувати свою спроможність до найманої праці з метою отримання доходу в грошовій або натуральній формі.

Виходячи з цього, все населення країни поділяють на дві великі групи:

- Інституціональне – особи, які не досягли працездатного віку та які вже вибули із складу робочої сили у зв'язку із постійною втратою працездатності(інваліди), виходом на пенсію та ін.

- Не інституціональне – працездатні особи, які поділяються на дві групи:

1) Економічно активне населення: зайняті та безробітні;

2) Економічне неактивне населення: особи, які не бажають працювати за наймом (домогосподарки, студенти, представники вільних професій, підприємці)

Існують наступні форми безробіття: